

Bostadsutskottets yttrande

1987/88: 7 y

om inbetalning på likviditetskonto

(prop. 1987/88: 150 bilaga 3)

BoU

1987/88: 7 y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett bostadsutskottet tillfälle att yttra sig om vissa sparfrågor. I anslutning härtill har bostadsutskottet beslutat behandla vad i proposition 1987/88: 150 föreslagits om inbetalning på likviditetskonto under budgetåret 1988/89 jämte motioner.

I yttrandet BoU 1987/88: 6 y behandlar bostadsutskottet bl. a. vad i propositionen och i motioner föreslagits om bosparande.

Propositionen

Regeringen föreslår riksdagen att anta ett i propositionen intaget förslag till Lag om inbetalning på likviditetskonto under budgetåret 1988/89. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1988. Förslaget kan sammanfattas enligt följande.

Med hänvisning till att det finns anledning att genomföra en likviditetsindragning från större företag under budgetåret 1988/89 föreslås i propositionen att vissa större företag på likviditetskonto skall inbetala ett belopp som motsvarar 15% av den del av företagets likvida tillgångar som överstiger 50 milj. kr. enligt balansräkningen för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 januari 1988. Som likvida tillgångar räknas omsättnings-tillgångar i form av kassa- och banktillgodohavanden, aktier och andra andelar samt obligationer och andra värdepapper.

Företagen skall senast den 31 augusti 1988 ha betalt in 90% av beloppet och senast den 31 januari 1989 återstoden. Inbetalning skall ske på räntebärande konto i riksbanken. Inbetalda medel skall jämte årlig ränta återbetalas senast den 2 juli 1990. Om synnerliga skäl finns kan regeringen befria ett företag från skyldigheten att betala in medel på likviditetskonto.

Förslaget i sin helhet avvisas i de båda partimotionerna Fi22 (m) yrkande 12 och Fi28 (fp) yrkande 11 samt i motion Fi26 (m) yrkande 1.

Enligt motion Fi21 (s) innebär förslaget om likviditetskonton att närmare ett trettiotal allmännyttiga bostadsföretag kommer att behöva göra inbetalningar på likviditetskonto. Eftersom dessa företag arbetar efter självkostnadsprincipen och inte är vinstsyftande finns det enligt motionären inte likvida tillgångar i företagen av en storlek som inte kan motiveras av den löpande verksamheten med förvaltning och byggande. Med hänvisning bl. a. härtill hemställs att allmännyttiga bostadsföretag och motsvarande skall undantas från tillämpningen av lagen om inbetalning på likviditetskonto.

För bl. a. HSB:s riksförbund och Riksbyggen leder förslaget om likviditetskonton, enligt motion Fi23 (s), till mycket kraftiga likviditetsindragningar. Den huvudsakliga förklaringen härtill är att en stor del av kapitalflödet inom dessa organisationer är centraliserat till resp. riksorganisation. Likvida medel i medlemsorganisationerna, bl. a. i form av medlemmarnas sparande, samlas således i riksorganisationen, som tjänstgör som en form av clearingorgan. Det är enligt motionärernas mening inte rimligt att en central clearing- och inlåningsverksamhet av denna typ skall drabbas av likviditetsindragningar. Mot bakgrund härav hemställs att bl. a. HSB:s riksförbund och Riksbyggen skall undantas från likviditetsindragningar.

Utskottet

Utskottet behandlar propositionen och motionerna såvitt rör avsättning till likviditetskonto för allmännyttiga bostadsföretag samt för HSB och Riksbyggen.

Det finns enligt bostadsutskottets uppfattning goda skäl för riksdagen att stödja förslagen i motionerna Fi21 (s) och i Fi23 (s) om att allmännyttiga bostadsföretag resp. HSB och Riksbyggen inte skall vara skyldiga att göra inbetalning på likviditetskonto. Till motiv för sitt ställningstagande vill utskottet anföra följande.

Vad beträffar de allmännyttiga bostadsföretagen bör erinras om att dessa företag arbetar efter självkostnadsprincipen och att de inte är vinstsyftande. De likvida tillgångar som finns hos dessa företag – och med dem ur låne- och skattesympunkt jämförbara företag – är därför av en storlek som kan motiveras av den löpande verksamheten med förvaltning och byggande. Dessa företag har vidare tillagts ett speciellt ansvar för den bostadspolitik som omfattas av en stor riksdagsmajoritet. Bostadsutskottet har vid åtskilliga tillfällen och senast hösten 1987 (se BoU 1987/88: 3, s. 7 och 12) framhållit den betydelse dessa företag har för ett genomförande av den sociala bostadspolitik. Det kan inte uteslutas att en likviditetsindragning för en del av dessa företag skulle kunna innebära att vissa angelägna bostadsinvesteringar skulle komma att försenas. Riksdagen bör inte medverka till att så kan bli fallet.

Vad åter rör HSB och Riksbyggen är förhållandet följande. Inom dessa organisationer är en stor del av kapitalflödena kanaliserade till resp. riksorganisation. Likvida medel i HSB samlas upp i riksorganisationen. Därutöver sker en omfattande inlåning av medlemsorganisationernas sparade medel till riksorganisationerna. Inlåningsverksamhet bedrivs genom sparkassor, som riktar sig till organisationens fysiska medlemmar. Såvitt rör kapitaluppsamling i riksorganisation är förhållandena likartade beträffande Riksbyggen. Som anförts i motion Fi23 (s) arbetar de inlånade medlen i organisationerna. En stor del måste hållas likvida med hänsyn till verksamheten och som beredskap mot utflöden av inlånat kapital. Genom uppsamling av medlemsorganisationernas kassaflöden och kapitaltillgångar samlas likviditeten hos riksorganisationerna.

De motiv som vägleder lagförslaget i propositionen är enligt utskottets uppfattning inte tillämpliga på de bostadsföretag och bostadsorganisationer som aktualiserats i motionerna Fi21 (s) och Fi23 (s). Utskottet delar motionärernas uppfattning att sådana företag och organisationer bör undantas från krav på inbetalning till likviditetskonto. Om inte vad nu anförts kan anses vara sådana synnerliga skäl för befrielse från att betala in på likviditetskonto som anges i lagförslagets 1 § sista stycke bör finansutskottet enligt bostadsutskottets mening föreslå riksdagen sådana ändringar i lagförslaget att intentionerna med vad bostadsutskottet nu förordat kommer att förverkligas. I annat fall bör riksdagen genom ett tillkännagivande med anledning av motionerna som sin mening ge regeringen till känna vad nu anförts om undantag från skyldigheten att betala in på likviditetskonto. Ett sådant tillkännagivande innebär sålunda att ytterligare motiv tillförläggas; motiv som alltså kommer att vägleda regeringens handlande när det gäller att medge befrielse från skyldigheten att betala in medel på likviditetskonto.

Vad i partimotionerna från moderata samlingspartiet och folkpartiet samt i motion Fi26 (m) föreslagits om avslag på det nu behandlade lagförslaget är – vid ett accepterande av bostadsutskottets uppfattning – i praktiken tillgodosett såvitt motionerna behandlas i detta yttrande.

Stockholm den 19 maj 1988

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Erling Bager (fp), Per Olof Håkansson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Rune Evensson (s), Tore Claeson (vpk), Nils Nordh (s), Berit Bölander (s), Margareta Gard (m), Britta Sundin (s), Jan Sandberg (m), och Eva Rydén (c).

Inbetalning på likviditetskonto

Erling Bager (fp), Knut Billing (m), Karl-Göran Biörsmark (fp), Margareta Gard (m) och Jan Sandberg (m) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Utskottet börjar med "Det finns" och slutar med "detta yttrande" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet anser att den av regeringen föreslagna lagen om inbetalning på likviditetskonto bör avslås i sin helhet i enlighet med vad som föreslås i de båda partimotionerna Fi22 (m) yrkande 12 och Fi28 (fp) yrkande 11 samt i motion Fi26 (m) yrkande 1. Vid en riksdagens anslutning till denna ståndpunkt kommer förslagen i motionerna Fi21 (s) och Fi23 (s) att bli tillgodosedda. Motionerna bör därför avstyrkas av riksdagen.